

OTSUS

04.01.2019 nr 5-5/2019-001

Koondumise nr 30/2018 Parma Oy / AS TMB menetluse lõpetamine

1. Koondumine

06.08.2018 esitas Parma Oy Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid 01.08.2018 Parma Oy ning VMBH OÜ, Frip OÜ, Asscher Holding OÜ, füüsilised isikud Jaan Valbet ja Juris Kalenuks AS-i TMB aktsiate ostu-müügilepingu.

Tehingu tulemusena kuuluks AS TMB koondumise teate esitanud Parma Oy valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

2. Menetluse käik

Konkurentsiamet avaldas 06.08.2018 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Seoses vajadusega teha kindlaks KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolude olemasolu või nende puudumine antud koondumise puhul, st kas käesolev koondumine võib oluliselt kahjustada konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu, pidas Konkurentsiamet vastavalt KonkS § 27 lg 1 punktile 2 põhjendatuks koondumisega seotud valdkonna täiendavat analüüsimist ning alustas 05.09.2018 otsusega nr 5-5/2018-053 koondumise täiendava menetluse.

Konkurentsiamet saatis koondumise kontrollimiseks, kaubaturgude määratlemiseks, konkurentsiolukorra analüüsimiseks ning koondumise mõju hindamiseks taotlused teabe saamiseks Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, koondumise osaliste konkurentidele ja klientidele, milles muu hulgas palus anda hinnangu konkurentsi toimimisele betoonist ehitustoodete tootmise valdkonnas, samuti käesoleva koondumise mõjule konkurentsiolukorrale üldiselt. Lisaks küsis Konkurentsiamet täiendavalt teavet koondumise osalistelt.

05.12.2018 saatis Konkurentsiamet Parma Oy-le hinnangu koondumisele, milles leidis, et koondumine kahjustaks oluliselt konkurentsi betoonist ehitustoodete, täpsemalt betoonelementide tootmisel ja müügil Eestis.

27.12.2018 esitas Parma Oy volitatud esindaja koondumise teate tagasivõtmise taotluse, millega teavitas, et koondumise osalised on otsustanud loobuda koondumisest Eestis asuva äritegevuse osas.

3. Hinnang koondumisele

Hinnates koondumise menetluse käigus kogutud teavet ja tõendeid kogumis ning arvestades koondumise osaliste, nende konkurentide, klientide ja teiste valdkonnas tegutsevate ettevõtjate seisukohti, võrdles Konkurentsiamet koondumisest tulenevaid konkurentsitingimusi tingimustega, mis oleksid kehtinud ilma koondumiseta ning hindas koondumise mõju konkurentsiolekorrade koondumisega mõjutatud kaubaturgudel.

Mõlemad koondumise osalised tegelevad betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi ning horisontaalselt kattuvad nende äritegevused järgmiste betoonist ehitustoodete alamgruppide (edaspidi ka betoonelementid) tootmise ja müügi osas: (i) seinaelementide tootmine ja müük, (ii) vahelae õõnespaneelide tootmine ja müük, (iii) trepi- ja karkassielementide tootmine ja müük.

Seega hindas Konkurentsiamet konkurentsiolekorda nii kõikide betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturul kokku kui ka erinevate alamgruppide toodete tootmise ja müügi lõikes eraldi. Sama põhimõtet konkurentsiolekorra hindamiseks kasutas Konkurentsiamet ka varasemas betoonist ehitustoodete valdkonna menetluses¹.

Koondumise teate kohaselt toimub Eestis toodetud betoonist ehitustoodete müük põhiliselt Eestis, samuti eksporditakse betoonist ehitustooteid Rootsi ja Soome. Eesti tehased suudavad konkureerida Rootsi ja Soome tootjatega, kuid sageli ei suuda Rootsi ja Soome tootjad konkureerida Eesti tootjatega hinna osas. Lätis ja Leedus on tootmiskulud väiksemad kui Eestis, seega saavad koondumise osaliste väitel Läti ja Leedu tootjad avaldada Eesti turule konkurentsipurvet. Koondumise teate kohaselt moodustavad transpordikulud betoonelementide importimisel maismaatranspordiga Lätist ja Leedust Eestisse umbes samas suurusjärgus nagu Eesti tehastest ning moodustavad umbes 7-10% tootehinnast (sõltub vahemaa konkreetsest pikkusest). Koondumise teate esitaja on seisukohal, et betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturu geograafiline ulatus hõlmab kogu Baltikumi, kuna naaberriikide tootjad suudavad Eesti tootjatele avaldada märkimisväärset konkurentsipurvet.

Konkurentsiameti teabe saamise taotlustele vastanud ettevõtjad (koondumise osaliste kliendid) olid valdavalt seisukohal, et väljastpoolt Eestit ei ole betoonelementide ostmine majanduslikult otstarbekas, sest toodete hind ei ole transpordi kõrge maksumuse tõttu konkurentsivõimeline. Lisaks toodi välja muid põhjuseid, miks tehinguteni ei jõutud (tarnevõimekus, logistika, töökultuur). Samuti pidasid vastanud ettevõtjad betoonist ehitustoodete kaubaturu geograafiliseks ulatuseks Eestit, sest kuigi mitmed koondumise

---

¹ Konkurentsiameti 03.04.2018 otsus nr 5-5/2018-024, millega anti luba Aktsiaselts Talot (alates 12.11.2018 ärinimega AS Framm) ja AS LASBET TOOTMINE koondumisele.

osaliste suured kliendid olid kaalunud ehitustoodete importi Lätist, ei olnud reaalsete tehinguteni jõutud.

Kaubaturu ja selle geograafilise ulatuse piiritlemiseks analüüsis Konkurentsiamet valdkonnas tegutsevatelt ettevõtjatelt kogutud teavet. Konkurentsiamet nõustub koondumise teate esitajaga selles osas, et suures osas on Eestis toodetud betoonist ehitustoodete hinnad konkurentsivõimelised Soome ja Rootsi turgudel ning Läti ja Leedu hinnad on konkurentsivõimelised Eesti turul. Samas ei nõustu Konkurentsiamet teate esitaja väitega, et Läti ja Leedu tootjad suudavad Eesti tootjatele avaldada märkimisväärset konkurentsipurvet.

Konkurentsiamet jõudis seisukohale, et võttes arvesse ettevõtjatelt kogutud teavet, hindab Konkurentsiamet käesoleva koondumise mõju betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturule, mille käibimise ala hõlmab kogu Eesti territooriumi. Kaubaturu geograafilise ulatuse selline piiritus on asjakohane just Eestis asuva ostja seisukohast lähtudes.

Koondumise menetlemise käigus viis Konkurentsiamet läbi turuanalüüsi, mille käigus kogus ja analüüsis andmeid 17-lt valdkonnas tegutsevalt suuremalt ettevõtjalt. Kogutud andmetest nähtus, et koondumise osaliste ühine osakaal Eesti turul 2017. aastal kõikide betoonist ehitustoodete müügil moodustas üle 40%. Alamturgude lõikes kujunes koondumise osaliste ühiseks osakaaluks seinaelementide müügil ligikaudu 40%, vahelae õõnespaneelide müügil ligikaudu 40% ning trepi- ja karkassielementide müügil üle 40%.

Konkurentsiameti poolt läbiviidud turuanalüüs näitas, et koondumise eelselt tegutseb betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturul neli suuremat ettevõtjat, kelle turuosad Eesti turul 2017. aastal olid vastavalt ühel ettevõtjal üle 25% ning kolmel ettevõtjal 10-15%. Antud turustruktuuri kohaselt võib järeldada, et neli suuremat konkurenti konkureerivad omavahel ning avaldavad konkurentsipurvet kaubaturul tegutsevatele ettevõtjatele.

Koondumise järgselt jääks betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturul tegutsema hulgaliselt ettevõtjaid turuosadega vahemikus 0-5%, paar ettevõtjat turuosadega vahemikus 5-10% ning paar ettevõtjat turuosadega vahemikus 10-15%. Samas oleks koondumise osaliste turuosa koondumise järgselt käibe põhjal hinnatuna kõigi betoonist ehitustoodete osas üle 40%, samuti tuvastas Konkurentsiamet, et koondumise tulemusel tugevneks koondumise osaliste ühine positsioon oluliselt kõikidel analüüsitud alamturgudel.

Seega suureneks koondumise tulemusel Parma Oy turuosa betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturul olulisel määral. Menetluse käigus kogutud teabe alusel järeldas Konkurentsiamet, et AS TMB üle valitseva mõju omandamise järgselt saaks Parma Oy kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult teistest betoonist ehitustoodete tootjatest (konkurentidest) ning ehitusettevõtjatest (ostjatest).

Eeltoodust järeldas Konkurentsiamet, et koondumise järgselt halveneks konkurentsiolukord oluliselt nii betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi kaubaturul tervikuna kui ka eraldi betoonelementide kaubaturu segmentides.

Konkurentsiameti hinnangul puuduvad käesoleva koondumise puhul tasakaalustavad tegurid, mis vähendaksid Parma Oy koondumise järgset sõltumatu tegutsemise võimalust ja

seeläbi konkurentsi olulist kahjustumist betoonist ehitustoodete tootmise ja müügi valdkonnas.

Aktsiaselts E-Betoelement ja AS TMB on koondumise eelselt olulised konkurendid. Konkurentsiameti hinnangul ei oleks ostjal koondumise järgselt piisavalt alternatiive koondumise tulemusel tekkiva ettevõtja betoonist ehitustoodete tootmisele ja müügile juhul, kui koondunud ettevõtja peaks otsustama tõsta hindu või halvendama tarne- või muid tingimusi. Kaubaturule allesjäävad konkurendid ei suudaks pakkuda betoonist ehitustoodete ostjale piisavat asendust, elimineerimaks koondumise osaliste võimalikku hinnatõusu või muude tingimuste halvenemise kahjulikku mõju tarbijatele.

Samuti ei selgunud menetluse käigus kogutud teabe alusel, et kaubaturul tegutseks selliseid ettevõtjaid, kes suudaksid vastukaaluks koondunud ettevõtja hinnatõusule või tarne- ja muude tingimuste halvenemisele lühikese aja jooksul ning ilma oluliste kulutuste ja täiendavate riskideta hakata tootma ja müüma betoonist ehitustooteid sellises ulatuses, et kõrvaldada hinnatõusu või tingimuste halvenemise mõju.

Konkurentsiamet analüüsis koondumise konkurentsi kahjustava mõju tasakaalustava tegurina ka potentsiaalset konkurentsi. Koondumise menetlemise käigus küsitletud ettevõtjate vastustest selgus, et betoontoodete tootmise turule sisenemine nõuab nii spetsiifilist oskusteavet kui ka ulatuslikke investeeringuid. Konkurentide tähelepanekute põhjal on valdkonda tulnud uusi ettevõtjaid, kuid nad on olnud pigem väikesed ning keskendunud mõnele kindlale tootegrupile, seega olulist konkurentsipurvet suurematele ettevõtjatele nad ei paku. Asjaolu, et antud kaubaturul on suurt turujõudu omavad ettevõtjad, tähendaks uuele sisenejale olulist täiendavat äririski, kuna ei ole välistatud, et hindade langetamisega võib uue alustava ettevõtja turuletulek muutuda keeruliseks.

Eelnevat kokkuvõttes ning arvestades eelkõige asjaolusid, et (i) enamus ettevõtjatest on arvanud, et turule sisenemine on raskendatud suurte investeeringute tõttu; (ii) nende väikeste ettevõtjate, kes on alles turule sisenenud, konkurentsipurvet saab tõenäoliselt olema suhteliselt nõrk, leidis Konkurentsiamet, et potentsiaalsest konkurentsist tulenev konkurentsipurvet ei kõrvaldaks käesolevast koondumisest tulenevat konkurentsi kahjustumist.

05.12.2018 esitas Konkurentsiamet Parma Oy-le hinnangu käesolevale koondumisele, mille kohaselt ei pidanud Konkurentsiamet võimalikuks anda luba Parma Oy ja AS TMB koondumisele võttes kokkuvõtvalt arvesse:

- (i) koondumise osaliste kõrget ühist turuosa, kõrget koondumise indeksit ja selle muutust nii kõikidel betoelementide kaubaturudel kui ka betoonist ehitustoodete osas kokku;
- (ii) asjaolu, et koondumise osalised on lähedased konkurendid ning koondumise tulemusel nendevaheline konkurentsipurvet kaob;
- (iii) märkimisväärsete investeeringute tõttu kõrget turule sisenemise barjääri;
- (iv) potentsiaalsest konkurentsist tulenevat nõrka purvet koondumise osalistele;
- (v) potentsiaalset toodete hinnatõusu või tingimuste halvenemist või pikenenud tarneaega.

27.12.2018 esitas Parma Oy koondumise teate tagasivõtmise taotluse, millega teavitas, et koondumise osalised on otsustanud loobuda koondumisest Eestis asuva äritegevuse osas.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 2 punktist 3 otsustab Konkurentsiamet

lõpetada Parma Oy ja AS TMB koondumise menetluse, kuna koondumise osalised loobuvad koondumisest Eestis asuva äritegevuse osas.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiameti juhataja – peadirektori asetäitja

*Konkurentsiameti 04.01.2019 otsuse nr 5-5/2019-001
ärakiri on samane originaaliga.*

/Kairi Kaasik-Aaslav/ 14.01.2019